

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.

Na pol roka --- 2 " — "

Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Prvé Turice.

Boj proti svätému križu.

Už v predošlom čísle na krátko spomenuli sme tú udalosť, ktorá sa v novej budove peštbudínskej university prihodila. Akýsi bezbožníci poodlamovali znak sv. križa asi z ôsmých korun na stenách z gipsu vyobrazených. Nad jednou korunou na mieste odrazeného križa bola namalovaná hviezda Dávidova, náboženský to odznak židov: «Mogen Doved» rečení. Odrážanie tých križov sv. opakovalo sa po tri razy. Dve ženy, ktoré boly s čistením zamestnané, videly dvoch mladých chlapov po dva razy pri tých korunách, a jedenkrát i to videly, ako jeden z nich palicou križ sv. odrážal.

O tejto veci všetky noviny peštbudínske teraz píšu a žiadne netvrdia, že by tú bohaprázdnu surovosť žid bol zapríčinil. Aj na sneme interpelloval v tej veci ľudák *Molnár*, a tiež ani slovom neupodozrieval židov. Ani my nechceme teraz tú nesmiernu bezočivosť židom pripisovať, ačkoľvek podobné smutné udalosti početné by oprávnily mienku, ktorá by vinníka medzi židmi, úhlavnými to nepriateľmi sv. križa hľadala. Veď dobre rozepamätáme sa na pohoršlivé prípady v Žiline (na kalvárii), v Nagy Maroši, v Arade, v Novom Pešti atď. v ktorých miestach križ sv. zhanobený bol, a všade skrzevá židov.

Ale nad týmito prípady nemáme čo rozmýšľať. Židia v jejich talmude učia sa, že Kristus Ježiš bol rodom nepoctivý, že nie Boh, lež človek bol (zhrozím sa vypovedať) falošný, kárateľ pýchy, neludskosti a hrabivosti popredných židov zemianov. Židia dľa učenia jejich mravonauky talmuda sú si pyšní na svojich predkov, ktorí Pána Ježiša Krista na križ pribili a zavraždili. Že teda židia z náboženského stanoviska môžu nenávidieť znak nám kresťanom presvätý: znak to sv. križa, to nám je docela pochopiteľnou vecou. Takým pohoršlivým prípadom my ani nepripisujeme toľkú vážnosť, jako chovaniu sa — v oči tých udalostí — tých kruhov, ktoré dnes ako jediní zastupitelia a predstavitelia maďarskej národnej vlasteneckosti chcejú panovať v mene hazafišágu nad všetkým, čo vo vlasti tejto žiť a dýchať sa opováži.

Strach človeka prechádza a zúfane zalamovať donútení sme rukama nad osudom smutným vlasti tejto, keď pozorujeme, čo všetko tu

k vóli židom sa robí! Áno, zúfať musí človek nad osudom uhorskej krajiny, keď vidí, že o nič iné toľkou prepiatosťou nestarajú sa, ako o záujmy veľactených pánov vlastencov židov. Dejiny nás učia, že veľmoc židovská ani jednej krajine neslúžila k osuhu a česti; tu však u nás dokazuje sa so dňa na deň, že pre židov a za židov musí žiť-mrieť a otročiť všetko: vláda, zákonodárstvo, súdy, veľmož, zemian, kňaz, úradník, delník, tlač, škola a *konečne aj ten cit najsvätejší: cit vlasteneckosti*. I hlasite osvedčujeme sa, že pravdivosť horepísaných beznádejných pomerov nikedý tak makave neobjasnila sa, ako práve pri udalosti zpotupeného sv. križa v dňoch posledných na peštbudínskej univerzite. Čo tvrdíme, chceme i dokázať. Čo sa stalo? Toto:

1. Policajná vrchnosť postavila stráž pred univerzitu, no navzdor tej, predsa opakoval sa hnusný útok 3 razy a *po dnes deň nenašiel sa vinník!*

2. *Všetky časopisy maďarsko-národné až tak kydajú hnusné napádania v článkoch na ľudáka Molnára za to, že v tej veci interpelloval; tiež na študujúcu univerzitnú mládež, že žiada úplné zadosťučinenie pre urazené kresťanstvo, aby totiž znak sv. križa nielen slávnostne nazpät' uložený, lež aj do všetkých učebných miestností vyvesený bol.*

3. Všetky časopisy, ačkoľvek nikto žida za vinníka v tej veci neupodozrieval, predsa všetkou silou vreštia a vychvalujú vlasteneckosť nesmiernu židov a na žiaden pád nedopustia, aby sa čo len pomysleť smelo na možnosť, že by hnusným páchatelom môhol byť, nech Pán Boh chráni hádam aj žid.

4. Jako kedysi pri z mrtvých vstaní Pána Ježiša Krista «dali kňazi židovskí strážnikom mnoho peňazí, aby rekli: kým sme my spali, prišli učedelníci Jeho a ukradli mrtvé telo», také nečo stalo sa i teraz. Bez toho, že by volakto bol to žiadal, dostanovili sa dvaja kresťanskí rezbári (sochári) na policajný kapitanát, a začali vysvetlovať, že tie sv. križe mohly aj ženy opravujúce alebo maliari veľmi ľahko polámať, jako aj predtým skutočne viackrát sa to stalo. Všetky maďarsko-národné noviny maly sa pobláznit' na chýr tento, len chyba sa im stala v tom, že ihned na druhý deň zase ktosi poodrážal sv. križe. No keď toto sa im nepodarilo, vymyslely zase iné. A síce to, že to musel na návod strany ľudovej

ktosi urobíť, aby sa mohlo proti židom búriť. Túto strašnú hnusnú židovsko-otrockú lož nebolo treba vyvrátiť. Zase vymyslely, že to Srbi, alebo Rumuni, alebo Slováci na universite študujúci urobili z nenávisťi oproti uhorskému krajinskému odznaku. No i to bola hlúpa lož. Ale jak ďaleko môže prepiatosť židovského otroka zaviesť, toho dôkazom je osvedčenie kresťana, zemiana, ridzomađara hazafika *doktoranta právneho*: «pósafalvi Porföldi László-va. Tento vzdelanec docela vážne to tvrdí, že vraj vlastovienky pred búrkou sa ukrývaly do budovy univerzitnej a svojim letom a krydielkami poodlamovali sv. kríže!!!

No, Pane Bože, kde sa už ľudia tuším blázníť začínajú len preto, aby ratovali sa židia pred upodozrievaním takého prečinu, vjakom už mnohokrát sa skutočne previnili: tam veru možno rukama zalamovať nad hnusným otroctvom židovským. A veď to nie jeden človek, ale okrem ľudových novín *všetky mađarsko-vlastenecké noviny* tak robia!

Čo z toho nasleduje?

Po celom svete nikde neverí sa, že by židia boli tým najistejším základom dobrobytu volakto-reho štátu: u nás ale sa to dnes hlása, akožto zákon nad všetky zákony. Volakedysi, keď ešte ľudia nevedeli na liberálny spôsob milovať vlast svoju, vtedy židom tak významnú vážnosť nepripisovali, ba vôbec dopustili, že veru žid môže sa aj proti kresťanstvu prehrešiť. Spravedlivý kráľ Matej n. pr. dal sám 30 židov v Trnave obesiť pre zavraždenie nevinného dievčaťa. Tak dobre i v Gyöngyösi 11 židov odsúdil na smrť pre podobný zločin. Od odumretia kráľa Mateja ale bolo síce mnoho tajných vražd nevinných detí, ale vraždelníkom nikedy neprišli na stopu. Ešte nám je v pamäti Tisza-Eszlár, Nagy-Salló, Ná-mestov. Ale či sa vypátralo pri týchto vraždách, kto bol vlastne vinníkom? Ani sa nevypátralo, ani sa jakživ nikdy nevypátra. Jakonáhle vražda nevinného dieťaťa je s odobraním krve v blízkosti židovského domu spachaná a žid je vola-jako zapletený: už môžeme vedieť, že vraždelníka nebude, hádam ani byť nesmie.

Ba či ozaj vyňuchajú teraz vinníka, ktorý polámal sv. kríže? Nám sa zdá po tom jedno-myseľnom kriku, čo v méne hazafišágu mađarsko-národné noviny stvárajú, že nevyňuchajú. Aspoň na žiaden pád nie, jestli by vinník bol žid. Ale

to nás nebolí. Nám kresťanom ako kresťanom to škodiť nebude! Ale nesmierná škoda je to pre krajinu uhorskú a pre národ mađarský. Bože môj! keď porovnáme volakedajších vlastencov, ešte len hen v roku 48-om, jako mnohí trápili sa, horlili za blahobyť, rozkvet a svobodu národa, jako padali na bojišti, jako šli na šibenice, lebo do väzenia a tratiti majetky! A za koho? Za ľud prastareho kmenu kresťanský a za blahobyť jeho. A teraz? Za vlast nikto sa netrápi, len bohatne; nikto do väzenia neide, lež radšej paláce stavia a panstvá skupuje; nikto smrť na šibeniciach nepodstúpi, lež radšej vála sa v bahne hnusnej zkaženosti; nikto o ľud ubiedený kresťanský sa nestará, lež slúžia všetci ochotno bláznivo židom. Láska k vlasti obetivá objímala kedysi a k sebe vinula poddanstvo, teraz ale hazafici plazia sa sťa hladní psi pred masnými hrnci židovskými!

Ale príde prievrat! Jak je spravdivý Boh živý nad nami, že príde! Nepokazené duše mladíkov univerzitných svojím krásnym chovaním sa dávaju vlasti tejto záruku, že ten prievrat príde! Kedy? Nestarajte sa, nebude to dlho trvať. Svätý kríž musí byť povýšený! Refaze židovského otroctva rozpráši zotavený duch kresťanský a sláva sv. kríža povznášať sa bude v radoch znovunarodených kresťanských národov!

Sláva sv. krížu!

Sláva Vám šlachetni kresťanskí mladíci!

Sláva Jánovi Molnárovi a ľudovej strane!

Dolu s nepriateľmi svätého kríža!

Edvard Sándorfi.

POLITICKÉ CHÝRY.

L'udové shromaždenie. V pondelok svätodušný vydali krásne svedectvo o sebavedomom kresťanskom zmýšľaní čestní nemeckí občania okolia duna-bogdányskeho. Už privítanie prišlých hostov a rečníkov bolo temer nad mieru veľkolepé. Samé štvorky sedliacké hrčaly na ceste od železničného nádražia sprovádzajúc vitaných hostov, a cifrovaných konikárov také rady sa pripojily k prívodu. ako by vojsko tiahlo proti nepriateľovi. A keď konečne tisíce národa usadly sa, slýchaly veľkou napnutosťou všetky slová rečníkov. Reč grófa Aladára Zichyho bolo

oslavovanie sv. kríža. Hlučné prívolať na slávu svedčily že predseda nemôhol práve v týchto dňoch o lepšom predmete ani hovoriť. Robitsek, druhý rečník dobre známy hovoril o školstve katolíckom, a veľmi vychválil bogdánčanov za to, že proti štátnej škole s veľkými betami stroja si vystaviť náboženskú školu katolícku. Po tejto reči hovoril Gejza Csörgey o cirkevno-politických zákonoch maďarskou rečou. Jasnosť dôvodov ním uvedených povýšila mladého rečníka do radu vyprobovaných bojovníkov zásad kresťanských.

Štefan Auer, redaktor rečnil potom o tlači a spisbe židovsko-liberálnej. Ale tak ostro, a také veci spomínal, že ani tí najstarší ľudia nepamätali toľkú smelosť u žiadného rečníka.

Shromaždenie vôbec robilo na každého ten dôjem, že tu veru tuším ešte aj to malé dieťa v kolíske je ľudákom. Páni liberáli si teda môžu utrieť fúzy.

A budú zase shromaždenia ľudové. Dostali sme pozvanie :

Pozvanie.

Oduševnení voličia volebného okresu zlato-moravského vo **Vrábloch** dňa 10. júni r. 1900 v nedeľu popoludní o 3. hodine na kostolnom priestore **ľudové shromaždenie** vydržiavajú s nasledovným programom :

1. **Zahájenie predsedom.** Hovorí : **gróf Ferdinand Zichy.**

2. **O programme hospodárskom strany ľudovej.** Hovorí : **Ján Markovics,** zpravca semenišťa.

3. **O strane ľudovej.** Hovorí : **Fraňo Buzáth,** krajinský vyslanec.

4. **O úlohách strany ľudovej.** Hovorí : **Karol Kálmán,** krajinský vyslanec.

5. **Zakľúčenie predsedom.**

Vo Vrábloch, dňa 31-ho mája 1900. Riaditeľstvo.

V druhom pozvaní zase voličia kačkamietskí oznamujú, že tiež v nedeľu, 10. júni budú mať ľudové shromaždenie s týmto programom :

1. **Zahájenie predsedom.** Hovorí : **Štefan Rakovszky,** m. c. a kr. komorník a kraj. vyslanec.

2. **O cirkevno-politických zákonoch.** Hovorí : **barón Igor Kaas.**

3. **O účinkovaní strany ľudovej na sneme.** Hovorí : **Ján Molnár,** p. Prälát, kraj. vyslanec.

4. **Záverčná reč predsedova.**

V Kačkamiete, dňa 1. júni 1900. Riaditeľstvo.

Urazenie sv. kríža. Následkom surového urazenia koruny a sv. kríža mala univerzitná mládež poradu, na ktorej jednohlasne uzavretia prijali :

1. Univerzitná mládež vyslovuje svoje najhlbšie poľutovanie a zhrozenie nad zločinnými pachateľmi urazenia univerzitého cimera a kríža.

2. So svojej strany vynaloží všetku silu, aby pachateľov zločinu odokryla, k tomuto cieľu vyzýva predsedníctvo Univerzitého klubu, aby proklamáciou vyzvalo všetkých akademických občanov, aby všetko, čo o veci vedia, oznámili predsedníctvu. Jestli by vysvitlo, že pachateľ je univerzitný občan, treba ho vytvoriť a úplne bojkotovať.

3. K tomu samému cieľu prosíme univerzitné vrchnosti a čo najvyššiu vrchnosť ministra kultu, aby tak zabudnuvšieho sa akademického občana vytvoril zo všetkých škôl Uhorska.

4. Máme nádej, že zločinec nepatrí medzi univerzitných občanov.

5. Ideme s prosbou k ministrovi kultu, aby v každej poslucháčskej sieni (auditoriume) uhorskej univerzity kríž, čo symbol kresťanstva, bol upevnený.

6. Prosíme univerzitnú radu, aby znovu odrazené kríže boli slávnostne nazad postavené.

Potom vyslali 4 členovú deputáciu k Jánovi Molnár s prísom vyše 500 mladíkmi podpísaním, v ktorom poďakujú sa mu za to, že na obranu urazenej koruny a kríža sv. vystúpil v kraj. sneme.

Od afféry Eganovej nápadne ukazujú sa v Uhorsku znaky židovského pohybu, ktorého následkom nebude nič iného, ako provokácia kresťanského obyvateľstva. Okrem známeho škandálu na peštianskej univerzite a druhého v Máde, kde zo školských čítaniek židovskí žiaci vyškrabujú slovo «Kristus» a miesto «Isten áldd meg a magyart» spievajú «Isten áldd meg a zsidót», dopisovateľ uvádza : V Novej Pešti židovský staviteľ «ozdobil» nový obecný dom tým, že na front budovy dal vykreslať uhorský címer, ale namiesto sväto-štetfanskej koruny s krížom dal pripraviť psiu hlavu!

Vojna v júnnej Afrike. Angličania vtiahli do Johannesburgu. Bane, o ktorých hovorilo sa, že ich Búri do povetria dajú vyhodit, sú neporušené. Raz boli už aj samého Krügera chytili Angličania a vtedy myslel každý, že je koniec vojny. Krüger však akosi vyslobodil sa a uprehol a utiahol sa medzi vrchy. Noviny boly písaly, že aj hlavné mesto Prätoria už padlo, ale úradne ten chýr nepotvrdili. Ba stretajú sa Angličania ešte vždy s nepriateľskými čaty. Aj nedávno mali špatnú srážku, kde viacerí Angličania padli.

Pút' do Paray le monial-u a do Lourdu

povedie v mesiaci auguste a do **Jeruzalema** v oktobri **Demeter Gedeon,** farár v Budapešti II. okres. Bližšie správy podá horespomenuť pán farár.

Do Lourdesu III. trieda 100 zl.

« II. « 180 «

« I. « 240 «

Do Jeruzalema III. trieda 142 zl.

« II. « 290 «

« I. « 350 «

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Podáva : **Ján Straka.**

Z Jarovnic (Šarišská st.) **Ján Onderčo** sbierka pri pútnickej processii 48 korún ; z Liptovskej Teplej : **Ondrej Padusa** 2 kor. ; **Jozef Krakovsky** 1 kor. ; z Prešova : sbierka 40 korún ; z Podbielu (Orava) **Ján Pazarik** 2 kor. ; z Kvačan, N. N. 5 korún ; z Košíc, **J. Šima** 2 koruny.

Úpenlivá prosba k láskavým čitateľom Kresťana.

Na krátko bolo už sdeleno v tomto časopise, jak hrozné nešťastie zastihlo obec Bielypotok (oravská st.) dňa 29. apríla. V nedeľu po poludni, keď sa ľud k službám Božím už shromaždil, vypukol oheň v jednej stodole, odkiaľ silným vietrom hnaný v krátkom čase na celú obec sa rozšíril a nemilosrdne hltal dom za domom. Keď pustošiaci živel na večer svoju zkazonosnú prácu dokončil a hustý dym, pred ktorým horiacu obec ani vidieť nebolo, sa rozšíril, hrozné divadlo predstavovalo sa očiam človeka: kde predtým úhladná dedinka stála, tam sa objavil jeden veľký cintorín, a na ňom stá pomníky vyčnievajúce, očadené komíny a kozuby. *Ani chrám Boží, väžu, farské bývanie a školu neušetril oheň, i tie žiadal za obeť svojej nenasýtnej pažravosti.*

Zúfalý bôľ, všeobecný zármutok, nevysloviteľná bieda a nedostatok staly sa podielom úbohej obce, ktorá teraz už tretí kráť, a to docela vyhorela. — Keď podobné nešťastie len jednotlivých v obci zastihne, jejich osud je síce smutný, ale predsa nie tak ťažký, lebo naleznú utulok u suseda, priateľa, ktorý ich pod strechu prijme a najpotrebnejším zaratuje; ale keď celá obec zhorí, kde sa ten úbohý pohorelec so svojimi deťmi, statkom podieť má? Pod holým nebom musí mrznúť a mokrúť.

V tej nádeji, že to mimoriadne nešťastie, ktoré z dopuštenia Božieho mojich úbohých veriacich zastihlo, sústrast a poľutovanie vzbudí v citlivých srdciach kresťanských, s tou dôveryplnou prosbou obraciam sa k láskavým čitateľom «Kresťana», by k ulaveniu veľkej biedy a nedostatku svojich ťažko navštvienených spolubratov svojimi milodarmi prispievali. Hojná odplata v nebesiach, vďačná modlitba podporených bude odmenou každého haliara na ten cieľ obetovaného. Každý, i najmenší milodar pre úbohých pohorelcov vďačne prijme a kvitovať bude farský úrad v Bielompotoku (Árva m.).

Andrej Doránszky, farár.

Vyzvanie.

Aj cestou novín vyzývame našich ct. priaznivcov, by sa dali do zariadovania ľudových shromaždení na všetkých stranách. Utešené jarné počasie je najprimeranejšie ku vydržiavaniu ta-

kýchto shromaždení. Ľudová strana považuje si za jednu z najvážnejších úloh, aby z mesta na mesto, z dediny na dedinu poprechodila krajinu a vznešené zásady svojej bezprostredne s ľudom obznámila, by ich samému ľudu slovom vysvetlovala, aby ľud sám videl, očul, posúdil a rozhodoval o svojej strane, ktorá pre záujmy jeho žije, pracuje, bojuje a nesie zástavu z víťazstva na víťazstvo. Doposiaľ na stá a stá shromaždení vydržiavala ľudová strana, tisíce a tisíce národa slyšali pri takých príležitostiach vodcov a vyslancov ľudovej strany. Pri shromaždeniach tých vždy neopísateľnou oduševnenosťou preplnil sa ľud, a rozplamenil ku veľkým rozhodnutiam; skutočne shromaždenia sú najvelkolepejším rozširovateľom šlachetného programu strany ľudovej.

Nech sa obrátia teda všetci, ktorí vo svojej obci alebo svojom okrese takéto shromaždenie si žiadajú, na dolupísanu ústrednú písareň. Ďalšie starosti o sriadenia sa týkajúce berie ústrednia písareň na seba. Nech sa nikto neobáva volajákych výdavkov alebo iných starostí, ktoré s usporiadaním shromaždenia su spojené. Sriadenie ľudového shromaždenia nestojí ani žiadných peňazí ani žiadného chodenia. Mnoho príkladov jesto na to, že jednoduchí dedinskí ľudia usporiadali shromaždenie, a predsa tou najväčšou skvelosťou a zdarom skončilo sa všetko.

*Ústredná kraj. kancelária strany ľudovej
v Budapešti, VIII., József-körút 35.*

Pút' do Levoče.

Príležitosťou 800-ročnej pamiatky zjavenia sa Matky Božej na levočskej Hore aj v tomto svätom roku púť chcem zariadiť. Horliví košickí veriaci jednu zlatú a drahokamy ozdobenú korunu levočskej Panne Marii obetujú, s ktorou Ona 2-ho júla skrz nášho osv. pána biskupa korunovaná bude. Kto sa chce na tejto púti súčastniť, nech sa u mňa do 15-ho júna prihlási. Cesta do Iglova sa osobným vlakom prekoná, ktorý sa z Vrútok 30-ho júna o 4-tej ráno pohne. Medzi Žilinou a Popradom vymenená karta (na ktorejkoľvek stanici) aj ku zpiatočnému cestovaniu platná bude. s ktorou sa pri kasse v Iglove aj skrz mňa vystavené osvedčenie preukázať musí, ktoré ja každému na patričnú faru pred časom odošlem. Cieľ a poriadok púte, ktorý na spôsob programu vytlačený bude, len v Mikuláši a Poprade rozdám. II. trieda z Mikuláša stojí 2 zl. (4 kor.), III. trieda ale 1 zl. 25 kr. (2 kor. 50 hal.). Lepšieho stavu a rodu pútnici v pohodlných kvartieloch po dvaja neb traja, ostatní ale v školách a v kláštore umiestnení budú. V Haborke, (Orava) p. p. Zuberec, 20. mája 1900. *Ján Hattyár, farár a vodca púte.*

O účinkovaní našich spolkov potravných a úverkových.

Všade po celom Uhorsku zakladajú sa potravné a úverkové spolky, aby, tieto jako, dobré dietky, napomáhaly svojich rodičov: ľud náš maďarský a slovenský. Ano náš ľud je rodičom týchto spolkov, lebo jeho sjednotením sa povstaly a podivne, blažene účinkujú v blaho i dobrobyt jeho. Ľud vynaloží svoje haliere; skladá svoje mozole do tých účastín a nasbierajú sa tisíce korún, k zakladaniu úverkového i potravného spolku potrebné.

Slzy zalievajú oči moje, keď vidím a zkusujem, jakou radostou skladajú naši statoční Slováci svoje haliere na tento dobrý, kresťanský cieľ. Žiadal by som si nazpäť tých 30—40 rokov, ktoré znivočily, ožobráčily náš dobrý, ale slabý, zanedbaný ľud slovenský.

Zavzdychám si: «Prečo sa nezakladaly tieto spolky pred 30, 20, aspoň 10-mi roky, keď ešte nebol zotročený a ožobráčený? V Nemecku tieto spolky spojujú všetky triedy ľudí; nie je mesta, nieta dediny, v ktorej by nebol jeden alebo druhý spolok založený. A tieto spolky sú spojené tak úzko, tak pevne, že to prelomíť žiaden nepriateľ nenie vstave.

My v Uhorsku stojíme len pri začiatku. Na mnohých miestach ani sa nesníva patričným kruhom, že by sa mali spojiť k ochráneniu zanedbaného, zotročeného ľudu, nechajú ich v pazúroch nepriateľských, kým nevycieajú im krv až do poslednej kvapky.

A tie spolkové obce t. j. dediny, v ktorých účinkujú už takéto spolky, jako podporujú tieto záujmy veľmi vážne? Všeliako. Kde je ľud cvičený; kde ešte nenie spálenčený, pálenkou zotrúvený, tam horlivo zastávajú spolky svoje. V niektorých osadách takou svornosťou, takou zaujímavosťou, horlivosťou podporujú svoje vlastné spolky, že dnes-zajtra ani chýru nezostane tam kazárov. Preto je i veľký krik v Izraeli; jak keby hrom bol udrel do nich, tak sú zlaknutý, počujú-li, že tu a inde zakladajú sa úverkové lebo potravné spolky. Sídu sa, radia sa, čo máme započat, odeberú-li nám tieto spolky všetky gšefty? Čo? Ja vám dám dobrú radu: «Choďte do Ameriky, a povedzte našim spolubratom, aby sa navrátili do svojej otčiny, do svojich chalúp a do svojich majetkov, čo ste im odobrali, že vy budete ich tam zastávať, že budete ťažko pracovať, trápiť sa, a keď si nagazdujete ťažkou prácou, budete si pýtať právo vlastenectva, poneváž vy tu nemáte ani vlasti ani krajiny.»

No ale to sa nestane! Čo by sa brali do Ameriky, veď tu u nás tak sa cítia, jako Adam i Eva v raji.

A hľa túto slasť, túto ich radosť opovážia sa odobrať naše kresť. potravné a úverkové spolky! Jakým právom? pýtajú sa nás. Čo majú kňazi do ich kšeftov; čo chcú tí sprostí ľudia, ktorí sa zapisujú za údov? To je škandál, to trpeť nebudeme! Takto vrešťa, ale pomoce nieta. Prišiel na nich trest Boží, že zneužívali tento zemský raj, preto, že zapovrhli desatoro príkazani Božích. «Kto s čím zhréši, tým aj potrestaný býva», hovorí porekadlo latinské. Ľud má byť bičom i trestom na týchto kazárov.

A jakože bičom i trestom? Tak, keď celkom opustí židov, a spojuje sa vo spolkoch a pri týchto svojich, vlastných spolkoch vytrvá až do smrti.

Ano tento je najhlavnejším bodom v účinkovaní spolkovom. Ani stá, ani tisíce spolkov nevytrhne nás z pazúrov kazarských, nebudeme-li v jednom úmysle, v kresťanskej svôrnosti, verne, sväte vytrvať pri našich spolkoch. Údovia, ktorí odbočujú od našich spolkov a jako blúdiace sa ovce vláčia sa po všetkých sklepoch cudzých kazarských sú len zradcami záujmov kresťanských, len potupu i hanbu prinášajú na naše spolky kresťanské.

A keď hľadáme príčinu, prečo tak blúdia spolubratia spolkoví, to najviacej je ich náramná, nevyslovná hlúposť. Lebo hovoria: «Čo by som išiel do spolku, veď to i u žida dostanem tak lacno». Ale priateľu môj! pomysli si, že mu tam nechávaš choseň, čo by malo prísť do spolku, ktorého si údom. Z tohoto chosňa i ty bys bral podiel, a ty si to doprial tvojim nepriateľom. Nenie-li hlúpe tvoje chovanie sa? Aj to si máš pomysleť, čo by boli činili kazári včul v jaro, keď všade ukazuje sa zlá, slabá úroda v oziminách, zvlášte v režách. Jako to vôbec býva na jar, už by bola múka bývala o 4, o 8 halierov drahšia, a hľa včul ohľadom na spolok potravný prinútení sú tak ľavno, ba lacnejšie predávať, než vo spolkovom sklepe. Ty nehľadáš na tento choseň, že sú kazári prinútení lacno predávať a dobre odvážiť? Kto len málo pozná pomery, kto len trochu zkusil figle kazárske, ten ani za jedno okamženie nespriateľuje sa s kazarmi, ale bude stále, vytrvanlive bojovať pri tom spolku, ktorému prisľúbil vernosť a vytrvanlivosť.

Potravný spolok má povinnosť zaopatríť si aj licenc, aby mohol predávať i nápoje dobré a zdravé vo zapečatených fľaškách. Kto by vedel povedať, koľko vody a špiritusu a práškov pijú naši ľudia na miesto samosvého vína. Tie kazárske pivnice vedely by vám rozprávať, koľko vína urodilo sa v nich za ten čas, čo Icig alebo Aleles šenkujie na obecnej alebo inej krčme. A tie slzy v očiach manželiek i nahých detí hlasne vyprávajú vám, kam vedú kazárske krčmy. Potravný spolok je teda i mravnou spoločnosťou, aby ochraňoval kresťanský ľud nielen od žobroty, lež i od pijanstva, od hriechov.

Potravný spolok — rozmáha-li sa — k pomoci prispieje i pri predávaní zbožia a kupovaní rozličných gazdovských strojov. Slovom: potravný spolok má prevziať všetky kšefty od kazárov — ale bez klamu, bez úžerstva. Preto je také pekelné zúrenie kazárov proti všetkým spolkom potravným a úverkovým.

Úverkový spolok ale s peniazmi má podporovať ubohých a v biede i núdzi postavených. Koľko blažených ľudí prišlo o majetok preto, že u kazárov hľadali «milosrdenstvo», vypožičiavali si peniaze. Čo Egan zkusoval u Russincov, to by mohol zkusíť po celom Uhorsku, kde sú len kazári usádlení a bohatí. Klamstvo, faloš, falošná prisaha, falšované obligátore, vekse . . . tieto a nevyslovná nedbanlivosť a hlúposť našich ľudí boly príčinou k sožobráčeniu ich.

Úverkový spolok, jako anjel strážca, stojí pri boku ľudu, aby ho upozorňoval na tie všelijaké útoky. Úverkový spolok rozhoduje o to, môže-li alebo má-li sa dať jednotlivcom požička alebo nie. Lebo peniaze sú v ruke jedného zlatý kľúč, ktorým napobudňuje si majetku, v ruke druhého sú meč, ktorým sa do záhuby ženie. Úverkový spolok hľadá pri požičke na cieľ, ktorému si to pýta — kazári hľadeli len na chosť, čo z tej požičky jim prichádza.

Preto drahí rodáci všemožne, verne neohrozene podporujte tieto spolky, ktoré jedine k vašej ochrane a dobrobytu založené sú. Vysoko si vážte tých mužov obeťujúcich sa za vás, ktorí vaše spolky spravujú. Postavte, vyvoľte si jedine len takých na čelo spolku a za výborníkov, o ktorých presvedčení ste, že v mysle mojich riadkov budú spravovať vaše spolky. Tí ale, ktorí ešte pod jarmom kazarským stonajú, nech poprosia patričných, na to súcich mužov, aby im založili tie spolky. Týmto činom ochránime ľud nielen od hmotnej, lež i mravnej zkažky, a zachováme ich i našej otčine, krajine a drahej vlasti.

Sz. J. kaplán.

BESEDNICA.

Štyri čiastky roka.

Ľúbi sa mne v zime
Zakúrená izba :
Nech si potom fuják
Vonku jak chce hvízda.
Ale na jar milšie
Človekovi padá
Prechádzaf sa v kvetnej
Zahradke, no pravda !
Ej ! a ešte leto
Kolíkeré slasti
Sype na nás prostred
Každodenných strastí !
Lenže predsa nadto
Všetko hojná jeseň
Odo všetkých tamtých
Čiastok roku je len
Najlepšia, najmilšia
Každému človeku,
Či on stojí v mladom
A či v starom veku.
Ona naplňuje
Komory, stodoly,
Sypárne pivnice
Všetkým nám po vôli.

Všetko, čo nám tamtie
Tri len sľubovali :
Ona nám predkladá,
Jak sme si žiadali.
Vtedy sa už máme
V čom prebierať všetci :
Z úrody skludili
Sme si vzácne veci.
Všetko toto dobro
Kto nám ale dáva,
Toľkú hojnosť zemských
Darov požehnáva ?
O, doista nikto,
Len Ten Dobrotivý
Otec náš nebeský
O nás starostlivý.
Ten, ktorý nás k žitiu
Tomu z lásky zbudil,
Od večnosti všetkých
Po otcovský ľúbil. —
Milujme Ho aj my
Z celej duše verne :
Z lásky Jeho priklad
Účinný si berme !
Bo od toho všeho
Storáz väčšie slasti
Pripravil nám, jako
Dietkam v nebies vlasti.

K.

Rozjímanie pol'ných prácach búrkou zastihnutého roľníka Zaoska.

Medzi všetkým zariadením prírody Božej žiadne nám tak mocne na myseľ neprivádza všemožná Boha, ako búrky. My roľníci sme často svedkami v poli. Boho divadla búrky, ktorá ako svedok Boha vandruje nad zamknutou, onemelou zemeguľou a ju po svojom odchode občerství, zotaví, a ľudí, zvieratá zdravým povetrim nasýti.

Bojazlivý kamaráte ! pod za mnou do šireho poľa v čase letňom. Tu budeme pozorovať a obdivovať to velikánske, strašlivo pekné divadlo nebeské a pobúrené sily jeho ! Keď slnko v najvyššom lete svoje ohnivé lúče a plamenné papršky dolu na zem sype a od pále omdleté zvädlé kvety ovesujú k zemi svoje hlavy ; keď v úpeku slnečnom zvieratá dychtia ; keď sa zem od horúčosti puká a žizní po daždi, túžobne žiadajúc napojiť korenky rastlín a stromov ; keď od horúceho vzduchu zoslabené zverí sa plázia a vláčia, a človek v rozpálenom povetrim ako zamdletý chodí ; Boh všemohúci pokyne nebeským silám, a hneď sa jednotlivé mračná sbierajú na nebi, rastnú, rozduvajú sa. a žiaden nevidí odkiaľ oni berú svoju veľkosť. Mračná tieto ako plávajúce vrchy usedia sa na nebi, a nevyditeľná sila chystá a pripravuje v ich lóne požehnanie alebo aj nešťastie pre zem, pre ľudí a pre zvieratá.

O účinkovaní našich spolkov potravných a úverkových.

Všade po celom Uhorsku zakladajú sa potravné a úverkové spolky, aby tieto jako, dobré dietky, napomáhaly svojich rodičov: ľud náš maďarský a slovenský. Ano náš ľud je rodičom týchto spolkov, lebo jeho sjednotením sa povstaly a podivne, blažene účinkujú v blaho i dobrobyt jeho. Ľud vynaloží svoje haliere; skladá svoje mozole do tých účastín a nasbierajú sa tisíce korún, k zakladaniu úverkového i potravného spolku potrebné.

Slzy zalievajú oči moje, keď vidím a zkusujem, jakou radosťou skladajú naši statoční Slováci svoje haliere na tento dobrý, kresťanský cieľ. Žiadal by som si nazpäť tých 30—40 rokov, ktoré znivočily, ožobráčily náš dobrý, ale slabý, zanedbaný ľud slovenský.

Zavzdychám si: «Prečo sa nezakladaly tieto spolky pred 30, 20, aspoň 10-mi roky, keď ešte nebol ztročený a ožobráčený? V Nemecku tieto spolky spájajú všetky triedy ľudí; nenie mesta, nieta dediny, v ktorej by nebol jeden alebo druhý spolok založený. A tieto spolky sú spojené tak úzko, tak pevne, že to prelomiť žiaden nepriateľ nenie vstave.

My v Uhorsku stojíme len pri začiatku. Na mnohých miestach ani sa nespája patričným kruhom, že by sa mali spojiť k ochráneniu zanedbaného, ztročeného ľudu, nechajú ich v pazúroch nepriateľských, kým nevycicajú im krv až do poslednej kvapky.

A tie spolkové obce t. j. dediny, v ktorých účinkujú už takéto spolky, jako podporujú tieto záujmy veľmi vážne? Všeliako. Kde je ľud cvičený; kde ešte nenie spálenčený, pálenkou zotrúvený, tam horlivo zastávajú spolky svoje. V niektorých osadách takou svornosťou, takou zaujímavosťou, horlivosťou podporujú svoje vlastné spolky, že dnes-zajtra ani chýru nezostane tam kazárov. Preto je i veľký krik v Izraeli; jak keby hrom bol udrel do nich, tak sú zlaknutý, počujú-li, že tu a inde zakladajú sa úverkové lebo potravné spolky. Sidu sa, radia sa, čo máme započaf, odeberú-li nám tieto spolky všetky gšefty? Čo? Ja vám dám dobrú radu: «Choďte do Ameriky, a povedzte našim spolubratom, aby sa navrátili do svojej otčiny, do svojich chalúp a do svojich majetkov, čo ste im odobrali, že vy budete ich tam zastávať, že budete fažko pracovať, trápiť sa, a keď si nagazdujete fažkou prácou, budete si pýtať právo vlastenectva, poneváž vy tu nemáte ani vlasti ani krajiny.»

No ale to sa nestane! Čo by sa brali do Ameriky, veď tu u nás tak sa cítia, jako Adam i Eva v raji.

A hľa túto slasť, túto ich radosť opovážia sa odobrať naše kresť. potravné a úverkové spolky! Jakým právom? pýtajú sa nás. Čo majú kňazi do ich kšeftov; čo chcú tí sprostí ľudia, ktorí sa zapisujú za údov? To je škandál, to trpeť nebudeme! Takto vreššia, ale pomoce nieta. Prišiel na nich trest Boží, že zneužívali tento zemský raj, preto, že zapovrhli desatoro prikázani Božích. «Kto s čím zhreší, tým aj potrestaný býva», hovorí porekadlo latinské. Ľud má byť bičom i trestom na týchto kazárov.

A jakože bičom i trestom? Tak, keď celkom opustí židov, a spojuje sa vo spolkoch a pri týchto svojich, vlastných spolkoch vytrvá až do smrti.

Ano tento je najhlavnejším bodom v účinkovaní spolkovom. Ani stá, ani tisíce spolkov nevytrhne nás z pazúrov kazarských, nebudeme-li v jednom úmysle, v kresťanskej svôrnosti, verne, sväte vytrvať pri našich spolkoch. Údovia, ktorí odbočujú od našich spolkov a jako blúdiace sa ovce vláčia sa po všetkých sklepech cudzých kazarských sú len zradcami záujmov kresťanských, len potupu i hanbu prinášajú na naše spolky kresťanské.

A keď hľadáme príčinu, prečo tak blúdi spolubratia spolkoví, to najviacej je ich náramná, nevyslovná hlúposť. Lebo hovoria: «Čo by som išiel do spolku, veď to i u žida dostanem tak lacno». Ale priateľu môj! pomysli si, že mu tam nechávaš choseň, čo by malo prísť do spolku, ktorého si údom. Z tohoto chosňa i ty bys bral podiel, a ty si to doprial tvojim nepriateľom. Nenie-li hlúpe tvoje chovanie sa? Aj to si máš pomysleť, čo by boli činili kazári včul v jaro, keď všade ukazuje sa zlá, slabá úroda v oziminách, zvlášte v režách. Jako to vôbec býva na jar, už by bola múka bývala o 4, o 8 halierov dražšia, a hľa včul ohľadom na spolok potravný prinútení sú tak ľavno, ba lacnejšie predávať, než vo spolkovom sklepe. Ty nehľadiš na tento choseň, že sú kazári prinútení lacno predávať a dobre odvážiť? Kto len málo pozná pomery, kto len trochu zkusil figle kazárske, ten ani za jedno okamženie nespriateľuje sa s kazármi, ale bude stále, vytrvanlivo bojovať pri tom spolku, ktorému prisľúbil vernosť a vytrvanlivosť.

Potravný spolok má povinnosť zaopatrit si aj licenc, aby mohol predávať i nápoje dobré a zdravé vo zapečatených fľaškách. Kto by vedel povedať, koľko vody a špiritusu a práškov pijú naši ľudia na miesto samosvého vína. Tie kazárske pivnice vedely by vám rozprávať, koľko vína urodilo sa v nich za ten čas, čo Icig alebo Aleles šenkuje na obecnej alebo inej krême. A tie slzy v očiach manželiek i nahých detí hlasne vyprávajú vám, kam vedú kazárske krême. Potravný spolok je teda i mravnou spoločnosťou, aby ochraňoval kresťanský ľud nielen od žobroty, lež i od pijanstva, od hriechov.

Potravný spolok — rozmáha-li sa — k pomoci pri-speje i pri predávaní zbožia a kupovaní rozličných gazdovských strojov. Slovom: potravný spolok má prevziať všetky kšefty od kazárov — ale bez klamu, bez úžerstva. Preto je také pekelné zúrenie kazárov proti všetkým spolkom potravným a úverkovým.

Úverkový spolok ale s peniazmi má podporovať ubohých a v biede i núdzi postavených. Koľko blažených ľudí prišlo o majetok preto, že u kazárov hľadali «milorstenstvo», vypožičiavali si peniaze. Čo Egan zkusoval u Russincov, to by mohol zkusiť po celom Uhorsku, kde sú len kazári usádení a bohatí. Klamstvo, faloš, falošná prisaha, falšované obligátore, veksle . . . tieto a nevyslovná nedbanlivosť a hlúposť našich ľudí boly príčinou k sožobráčeniu ich.

Tie ohromné farchy a prúdy úrodného dážďa, ktorý je vstave veľké rieky a potoky s vodou tak naplní a rozduť, že sa cez brehy prevalia, najsilnejšie násypy pretihnú a celé údolia vlnami zaplávajú a zatopia, visia ľahko, ako priviazané v mračnách nebeských a jako pierko plávajú a vznášajú sa hore v povetrí. Jeden celý Oceán, jedno celé nesmierne more nosia oblaky bez všetkej ťažkosti nad našimi hlavami v povetrí, ktoré inakedy ani len kvapky vody v sebe nezadržia.

Nebesiah na pokynutie Božie vždy tmavšie zostanú a zem v slavnostnom tichu a mlčaní očakáva, čo sa to bude hore nad ňou a na nej robiť.

Poľné a lesné zvery bojzlivivo sa ufahujú a skrývajú po svojich skrýšach. Vtáctvo nebeské ubiera sa do lesov a hľadá postrešie. Pastieri a stádo s bľachaním a bučaním v úteku hľadajú útočisko. Len roľník stojí ešte v poli, snáša ťažké, zlaté snopky, ukladá do križov a v myslí zasielajúce strelné modlitby ku poľnému križu, odporúča úrodu svoju pod ochranu rozťahnutých ramien svätého križa.

Víchrice sa blíži v divom behu a vedie so sebou hore vystupujúce stĺpy prachu. Ona je posol približujúcej sa a už mumľúcej búrky; listie stromov už šušti od jednotlivých veľkých, studených padajúcich kvapiek dážďa. Už hučí tupá ozvena ďalekého hromobitia. Divý víchor besno a mocno otriasá hájom a horou vysokou. Tmavý dážď sa leje na vidiek. Ohnivý prúd a plamenné iskry trhajú mračná, besno preletujú blesky a plieskajú divo hrozitánskym ohnivým bičom svojim v povetrí. A husté hromobitie oznamuje slávu a večnú moc Boha nášeho! Oh, však je len veľký Boh!

Nastrašený a zblednutý hriešnik sa trasie a hovorí: «Už je tu tuším hodina mojej smrti, môjho súdu!» Neznaboh vidí pod sebou trasúcu sa zem, nad sebou tmavé mračná plno nabité ohňom a bleskom, vidí rozduť ohromné množstvo vôd a medzi na zem padajúcimi bleškami hovorí v sebe: «Tak jest, je predsa Boh!»

Pravý kresťan aj v búrke zadrží pokoj ducha svojho. On žije v úcte Božej, on zná dobrotu, múdrosť a prozreteľnosť Otca nebeského, on len hlasitejšie chváli a velebí Boha, on má vrúcnu dôveru v prozreteľnosť Božiu. On sa nebojí o svoj život, lebo život a všetko iné je v rukách Boha. Aby nás Boh zabil, k tomu On veru nepotrebuje pobúrenia celej prírody. On nás aj ináč a ľahko môže zabiť. Jedna kvapka krve, ktorá sa v srdci zastaví, jedna muška jedovitá, ktorú na nás On pošle, je dostatočná nás ku mŕtvym priviesť.

Duchovný človek, pravý kresťan v búrke, v hromobití v mračnách ohnivých vidí velebnosť Božiu, cíti sa byť v istom ramene večného Otca nebeského. Telesný človek v búrke vidí len seba a svoje jímánie, bojí a trase sa len o svoje telo, o svoj dom, o svoj majetok, ktorému sa hrozí krupobitie a hrom so zničením, a trase sa ako otrok pred hnevom všemohúceho Pána v oblakoch. Pravý kresťan aj po búrke ešte cíti pokoj Boží a duch jeho velebí nekonečnú dobrotu Pána. Telesný človek po búrke, keď už odtiahla, obnoví len zase svoj starý život, pokračuje

ďalej v svojom hriešnom jednaní a zapomene na Boha, na Jeho vôľu, keď už raz nebezpečenstvo búrky prešlo.

Beda tomu kresťanovi, ktorému pobožnosť je vtedy teprv svätá, keď sa sebežisne trase a bojí o svoj dom, o svoje siatie, o svoj život; ktorý sa teprv vrúcne modlí, keď si myslí, že je už blízko smrti; ktorý teprv až vtedy robí sľuby svoje Bohu, keď si myslí, že už i tak viac ich nebude môcť vyplniť. Jeho pobožnosť, jeho modlitba, jeho sľuby pochodia z nečistého srdca a preto sú Pánovi osklivé. Boh žiadá len lásku a dôveru.

Jak krásne a veľkolepé je divadlo toto búrky, ktorá v letných dňoch alebo v nociach otriasa parný kruh zeme a čistí povetrie od nezdravých látok! A predsa ako je prepiatý a poverčivý strach ľudí mnohých pri pohľade tohoto velikánskeho príbehu prírody! Je síce pravda, že úzkosť a strach pri búrke niektorých osôb z telesnej slabosti pochodí; stav búrlivého povetria účinkuje na čuvy na nervy človeka slabého, ktorý cíti slabosť, úzkosť a ťažké dýchanie; nuž ale silný duch kresťana vie aj z presvedčenia o добрote Boha slabosti tela svojho prevýšiť a aj v prostredí búrky a v pobúrení živlov, keď z neba voďove a ohnive prúdy dole hučia, vie svojho Otca večného radostne velebiť.

Úzkosť pri búrkach je u mnohých zase len následok zlej výchovy, následok falošného vyučovania o Bohu a o príčinách spasiteľných Jeho cieľu. Oni sebe predobrazujú božstvo, túto najdokonalejšiu, najsvätejšiu bytnosť ako hnevlivú, pomstivú, nemilosrdnú bytnosť, akou sotva hriešny človek môže byť. Takí ľudia potom, keď Boh vo svojej veľkosti, vo svojej moci a v láske najpatrnejšie sa v prírode chce osláviť, s detínskym strachom malomyseľnosti utekajú, aby utekaním hnev Boží takto od svojej osoby odvrátili, kde predsa hlas prírody hlasom hromobitia za človekom volá: «Neboj sa! Boh je láska! On je Otec!»

Kamaráte bojzliví! rozjímaj, skúmaj múdrosť Boha v dielach Jeho stvorenia! Skladaj dôveru v lásku Otca nebeského; detínsky a ešte viac poverčivý strach pri búrke odstráň od seba a všeliaké predsudky poverčivé. Privykaj od mladosti deti svoje aj v najstrašlivejších objavoch prírody Boha poznávať, ho milovať a velebiť, aby oni nie otrockým strachom od neho utekali, ale s detínskú láskyplnou dôverou sa k Nemu vinuli a strašlivú velebnosť Jeho aj v búrkach s prírodou oslavovali, chválili a milovali. — Z dlhej zkušnosti vieme, že medzi sto búrkami sotva jeden blesk hromu udrie a trafi zviera, dom alebo človeka.

Keď počas búrky neznáš sa modliť, poď s nami sedliakmi von do poľa, padni na zem na kolená a keď nad hlavou ti už mumľú nebesá a ohnivý bič hromový plieska, modli sa našú roľnícku modlitbu:

«Otče! detínsky milujúcim duchom zdvihame hore oči svoje k Tebe v tmavých oblakoch a v ohni nebeskom! My Teba nechceme opustiť a Ty nás tiež neopustiš. Búrka hučí a mumle, hrom sa guľa v čiernych mračnách. Hlas hromu oznamuje Tvoju slávu, velebnosť, veľkosť, moc a

silu, a v ohnivom blesku svieti Tvoja sláva. Teba chvália víchory, Teba velebí prúd dážda, ktorý z neba dolu šuští. Vidíme Teba v zázrakoch stvorenia, všade Teba nachádzame, však Teba aj milovať chceme, lebo všetko, čo sa v prírode deje, k našemu dobrému sa deje, všetko hlása Tvoju nekonečnú dobrotu a lásku! Ach! tak nech hlása aj práca naša poľná našu lásku k Tebe» — Amen.

Modliaci sa v čas žatvy švavor *Zaosek*.

CHÝRNIK.

† **Ján Gerometta**, dekan-farár na odpočinku, zomrel v Kremnici dňa 27. mája v 77. roku požehnaného života. Narodil sa v Žiline dňa 9. mája 1823. Po skončení theologických študiách, vysvätený bol v Rábe za kňaza 9. januára 1848. Roku 1853 prevzatý bol do biskupstva baňsko-bystrického. Do r. 1856 zastával miesto kaplána a katechetu v Kremnici, načo stal sa farárom na Španej Doline. Odtiaľ r. 1864 prešiel za farára na Staré Hory, kde vymenovaný bol za dekana. R. 1872 presťahoval sa za farára do Veľkej Lovče v Tekove pri sv. Kríži, kde nepretržite účinkoval až do októbra 1899, kedy utiahol sa na odpočinok do Kremnice. — Ján Gerometta patrila k smelým, otvoreným, junáckym duchom, oddaným ideálnym snahám národným. Dopisoval do «Kazateľa», «Kazateľne», «Pešbudínskych Vedomostí», «Ost u. West», «Zukunftu», «Vaterlandu», «Politiky», do «Cyrilla a Methoda», «Národných Novín» atď. Roku 1876 napísal a vydal v Prahe u Fr. A. Urbánka dôležitú brošúru «Aeltere und neuere Magyarisirungs Versuche in Ungarn, mit besonderer Rücksicht auf die Slovaken.» — Vďačná mu pamät! R. i. p.

Osobné. Ferdinand *Juriga* preložený je za kaplána do Levíc.

Upozornenie! Pán advokát dr. August Ráth, dosiaľ pravotár v Ružomberku, odchádza do Námestova a tam otvorí advokátsku kanceláriu. Pána advokáta, priateľa ľudu úprimného srdečne odporúčame tamejšiemu obecnstvu! Zvlášte upozorňujeme naň veľactené duchovenstvo, aby sa v právnych otázkach s celou dôverou k nemu obracalo a i pospolitý ľud upozorňovalo, kam sa v podobných prípadoch obracať má.

Ernest Hollán, člen magnátskej tabule, bývalý štátny sekretár v ministerstve honvédskom i v ministerstve premávky a direktor železníc zomrel dňa 29. t. m. v 77. roku.

Kafka. Turčianska stolica dostala už ministerský prípis, ktorým nariaďuje sa disciplinárne vyšetrovanie proti piatim stoličným úradníkom; sú to menovite: podžupan Koloman Beniczky, hlavný slúžny Attila Ujhelyi, pokladník Šimon Buljovszky ml., kontrollor Karol

Buocz a hlavný účtovník Titus Dugovics. Ďalej postavení sú pod disciplinárne vyšetrovanie: príbovský okresný notár Bela Ruttkay, ktorý je aj suspendovaný, a kláštorový notár Ján Volko. Konečne úradu pozbavení sú: vrútocký notár Zoltán Ruttkay a podobne vrútocký rychtár Gábor Ruttkay.

Oznamy o inkompatibilite stále sa množia. Najnovšie podaný je jeden i proti grófovi Ferdinandovi Zichymu; tento nie je ani vyslancom, ale jeho postavenie že je vraj predsa inkompatibilné!

Konkurs v Ostrihome. Prijímacia zkúška mladíkov chystajúcich sa na dráhu kňazskú bude v Ostrihome dňa 2. a 3. júla. Nemajetní, jestli vopred sa prihlásia, dostanú na dva dni zaopatrenie v seminári zdarma.

Prívaly a orkány navštevujú rozličné vidieky krajiny, posledne menovite v stolici torontálskej. V jednej obci zabil hrom kraviara, päť volov a jednu kravu, v druhej jedného chlapa a dva kone. Vo Veľkom Bečkerku bol taký príval, že ulice boli zaplavené a víchor stromy pováľal.

Shromaždenie poľských matiek z Poznańska a západného Pruska. Bolo ich tam vyše tisíc z rozličných stavov: grófkky, úradníčky, fabrikantky, remeselníčky i sedliačky; menovite pekne vynímaly sa početné sedliačky vo svojich národných krojoch. Islo o to, že ako majú poľské matky učiť svoje deti poľsky čítať a písať. Jednohlasne prijatá bola petícia na snem, v ktorej sa žiada:

1. Náboženstvo nech vyučuje sa vo všetkých školách pre Poliakov len poľským jazykom.
2. Národnosť detí nech neurčujú rektori a učitelia, ale rodičia.
3. Na všetkých ľudových školách majú sa poľské deti v poľskom jazyku vyučovať na všetkých stupňoch fakultatívne.
4. Na vyšších dievčenských školách má sa zase uviesť vyučovanie poľského jazyka, kde bolo nedávno odstránené.
5. Vláda má sa požiadať, aby odvolala zákaz ohľadom bezplatného vyučovania poľského jazyka pri deťoch a dospelých.

Žebelský traviči po tieto dni stáli pred temešvárskym porotným súdom. Eva Kovácsová, ktorá na nahovárane svojho milenca, lekárnik Korina, otráвила svojho starého manžela, je posúdená na doživotný žalár, podobne i Korin, ačpráve i teraz tajil, že by bol mal nejakú účasť na tej vražde. Korina doviezli do Temešváru z Illavy, kde bol uväznený pre dodávanie otravy.

Tratia sa vojaci. Na tohoročnú assentírku v spiskej stolici nedostavilo sa 2198 mladíkov. Skoro všetci nachodia sa v Amerike. Ak sťahovanie ďalej potrvá, čo je viac ako pravdepodobné, tak vojenská správa bude mať dost práce, čím nahradí štrbiny.

Kafka. V smysle ministeriálneho nariadenia zaviedie sa v Liptove disciplinárne vyšetrovanie proti tridsiatim stoličným úradníkom.

Sťahovanie z Rakúsko-Uhorska. Dľa výkazov amerického ztatistického úradu počet vysťahovalcov rakúsko-uhorských v prvej štvrti tohoto roku obnášal 23.611 ľudí, a síce 7438 Slovákov, 3513 Maďarov, 2044

Horvatov, 1208 Nemcov, 3604 Židov, 27 Rumunov, 697 Rusov, 312 Talianov, 17 Srbov, 4288 Poliakov, 240 Čechov a Moravanov, 121 Dalmatincov, Bosniakov a Hercegovincov. Z týchto je 17.823 mužského a 5788 ženského pohlavia.

Defraudácia na pošte. Becsky Ignác, poštový pokladník v Pešťbudíne, sdefraudoval 10.000 korún a zmizol i so svojou milenkou. Defraudáciu prevádzal systematicky od viac rokov a sotva by mu boli prišli i teraz na stopu, keby svojim nedostavením sa do úradu nebol vzbudil podozrenie.

Púť do Ríma. Obdržali sme nasledovnú správu: V druhej polovici mesiaca augusta usporiada sa zase púť do Ríma zo strán horňouhorských. Cestovné trovy budú na III. triede z Budapešte do Ríma i nazad 25 zl. Za hospodu a stravu platíť bude sa na 5 dní 10 zl. Toto je najvyššie rátaná cena. Čím viacerí hlásia sa budú, tým menšie budú trovy. Možno že 1000 ľudí dostane hospodu a zaopatrenie zdarma. V tomto ohľade už i porobili sa potrebné zakrozenia. Prednosť budú mať pri hospode tí, ktorí sa prv hlásia. Za týždeň za dva uverejníme dopodrobna program pútu. — My z našej stránky poznamenáme: 1. Jestli len možno je, púť nie v auguste, vo veľkých horúčostiach poriadat, ale v septembri lebo bárs v oktobri. 2. Predbežne porobiť všetky poriadky, aby národ nebol na seba ponechaný, jako to bolo pri prvšom púte. 3. Ani z ďaleka nesmie sa nič takého robiť, že by dakto do podozrenia upadol pre kšeftovanie s pútom. 4. Keď raz tieto podmienky zadržané budú, nech sa pohne celé Horňouhorsko na ten púť, veď treba je nám Boha prosíť by sa ráčil smilovať nad trúdnym osúdom ľudu nášieho.

Vp. Andrej Rojko, farár na odpočinku nám už niekoľko rázy písal, že pri jeho vysokom veku (do 80 rokov) cíti nadchádzajúce oslabenie telesných síl. Vždy nám slzy vyhrkli, keď túto smutnú zprávu sme dostali. Veď je on priateľom ľudu ducha hrdínskeho a vytrvanlivý bojovník, spolupracovník «Kresťana». Teraz nám sdelujú: že na ľud ani pri svojich neuhoch nezabúda, ale ide napísať «Otcovský hlas ku svojmu ľudu», ktoré dielo v osobitnom vydání vínde z tlače. Cena sošitu bude len 6 hal. Kto z ct. čitateľov «Kresťana» chce by tento vážny hlas rozširovať, nech odpiše dvojetihodnému pánu Andrejovi Kmeť r. k. farárovi v Prenčove (pošta Berencsfalu) v Honte. I to nech udá, koľko výtiskov vezme, a je-li komu možno, nech i peniaze vopred pošle ako predplatok, buďto obeť, by sa vedelo, koľko výtiskov treba dať tlačiť. Ľud hlas p. Rojku dobre pozná, ako dobrého pastiera svojho. Poznamenáme, že vp. Rojko trpel za ľud mnoho, i väzenie za rok, a teraz skromno, ba chudobno trávi svoje staré časy, iba duchom súc nesmierno bohatý.

P. Aloys Daubner, člen Spoločnosti Ježiša z Trnavy píše nám: Po smrti P. Andreja Kubinu S. J. je Redaktor «Posla» P. Aloys Daubner člen tohože rádu. Všetci tí ct. čitatelia «Posla», ktorí predošlý rok «Posla» odoberali a zaň platili, od januara ale toho roku «Posla» už nedostali, upozorňujeme ich, by sa hlásili u redakcii «Posla»

v Trnave, a žiadajú-li aj naďalej predplácať, teda chybujúce čísla všetky im hneď odošleme a ostatnie im riadne zasielať budeme.

Púť. Slovenskí veriaci Jozefovskej farnosti v Budínepešti pôjdu 10. júni s pútom na Maria Štajn (Starý Budín) pod vedením Gejzu Liha kaplána v Jozefove. Pôvod pohne sa z chrámu Jozefovského o pol 7. hod. Na pútnickom mieste bude kázeň a sv. omša. Ak by počasie ale nepriležité bolo, odloží sa púť na deň 24-ho júni. Vincenc Janec.

Odkazy našim ct. pánom dopisovateľom podáme v budúcom čísle.

*

Zavedenie sladovej kávy, ktorá asi pred desiaty rokmi sa objavila a dnes takmer po celom svete rozšírená jest, vykazuje stále blahodarnejšie výsledky pre zdravie a národohospodárstvo. Nemožno ani oceniť, jaká úspora peňazí a jaké povzbudzenie zdravia a sil, týmto zdravotným domácim nápojom, ktorý firma Kathreiner teprv všeobecne zaviedla, docieleno bolo. Nenie zaiste ďaleká doba, keď Kathreinerová sladová káva Kneippova, či už jako najlepšia prísada k zrnkovej káve, alebo tam, kde zrnková káva lekársky zapovedaná je, i čistá používaná súc, v každej rodine sa udomácní. Každéj hospodynji možno blahopriať, ktorá toto dôležité zlepšenie nášieho domáceho nápoja ku blahu svojích príslušníkov zaviedla, alebo zavedie a prevádzať bude.

*

Jeden znamenitý liečivý apparát. Dvojnásobný elektromagnetický križ ači hviezda N. B. nr. 86967 má, ako už mnohokrát dokázalo sa, výborný účinok. Máme dnes vzťahom na podivné liečivé účinkovanie jedno svedectvo po ruke, ktoré osmeľujeme sa uverejniť: «Blahorodenému pánu Müller! Váš láskavý prípis obdržal som a som smelý odpovedať na otázku: Ja nosím elektromagnetický križ nr. 86967, odkedy mi ho vaše Blahorodie dalo, neprestajne. Cítim sa mocnejším a veselším. Pán Gejza Boldog, ktorý už 40 rokov na padúcu nemoc trpí, cíti sa značne lepšie, nápady sú uňho kratšie a slabšie. Pán Steinhibel necíti už 10 dní po nosení vášho apparátu žiadne boľasti, má sa o mnoho lepšie a spí lepšie. Pán Štefani, ten starý pán na lámku trpiaci cíti sa tiež značne lepšie, a málo boľasti má. Vašej priazni odporúčajúc sa a najsrdečnejšie vďaky vyslovujúc, ostávam s úctou J. Khoós, kňaz v Budínepešti». Preto možno dvojnásobno-elektromagnetický križ, ktorý u pána Alberta Müllera v Budínepešti V. Vadász-utcza 42/a je dostať všetkým odporúčať, ktorí na lámku, lupanie, padúcu nemoc (epilepsia), záduch, hučanie uší, ďalej na všeobecnú chorobu čuvov a pozbavenie sil trpia.

Na Chlieb sv. Antona poslali:

Antonia Adamicza Čaca 2 koruny.

Na chrám na Hore levočskej.

Sbierka malého ružencového spolku 20 korún.

DOPISY.

Z Púšovskej farnosti.

Velebný Pán Redaktor!

Mnoho dopisov čítam z každej strany v našom milom časopise «Kreštane», ale zo šarišskej stolice veľmi málo, aj môžem povedať, že zhola nič. Už neviem či tu ľudia spia, lebo čo sa robí? Ale keď dôst. p. Redaktor popraje mojím riadkom miesta, vtedy chcem napísať, že čo tu robia?

Jakože by mohli spať, keď ich každý deň ohromná sila do Ameriky uteká? A tí páni, čo to v novinách oznamujú, že im ľudia utekajú do Ameriky, to neoznámia, že prečo ta utekajú? Tu nechá otca, matku, ženu, deti a ide ta do cudzieho sveta, aby asnaď voláku lepšiu budúcnosť si nadobudnúť. Volakedy ľudia o Amerike nevedeli a preto tu žili spokojne, lebo aj ten chudobný mal výživnosť u bohatého. Dnes je všetko v rukách židovských a čo aj ešte doma nemôže vyžiť sa, ale musí utekať. Tu má každý poddaný od svojého pána lebo žida jeden domček a 3000 □ siah zeme. Na tej zemi sa mu urodí najviac 400—500 litrov obilia a od toho musí robiť muž 55 dní, i jeho žena 55 dní a s tým poobrábajú celý majetok. Hotových peňazí nezarobí; kto ale zarobí, ten nedostane viacej ani v juliusi na deň jak 40 kr., z toho musí ešte platiť porciu a iné výdavky. Vtedy čo má robiť? Keď ešte všetko nezmárnil, ide do cudzieho sveta, že by tam voľačo získal. Prečo ale tie majetky, keď boly krešfanské sú teraz židovské? Ja myslím len to, že to je trest Boží, lebo za starých čias, keď mal pán sluhu, ten musel ísť v nedeľu a sviatok do kostola. Prišiel domov, hneď sa ho pán pýtal, o čom bola kázeň? Keď ale nevedel povedať, vtedy neobedoval, a včúť? hnevá sa pán na sluhu, keď ide do kostola; ba čo ešte, v nedeľu mu dá ešte väčšiu robotu jako povšedný deň. Poznám jednu pani, ktorá bola do 25-ho roku katolíčka u mnišiek vyučená a ona na sviatky a nedele najväčšiu robotu svojim sluhom dáva; však ona ešte trestu Božieho neujde!

O ľudovej strane tu nevie nikto nič, lebo tu neni takých vodcov, že by ľud o tom poučili. Na mnohých miestach už maju spolkové sklepy, ale to je ich málo.

Bol tu v Komlósu ev. p. farár Lőrincz Ján; ten sa zaujal za to, že by ľudia sa shromaždili z celej farnosti Púšovskej to j. 5 obcí, ale nikto nemal 5 zl. vôľu dať na základ. Ale v Komlósu Jakub dal si priviezť na Vianoce za 75 zl. pijatiky a po sviatkoch už musel ísť pre druhý nápoj. To nebolo mnoho dať, a na základinu spolkovú 5 zl. bolo mnoho! Ešte to musím napísať, že v tej obci neni len 40 obyvateľov; a to tak ide všade!

Darmo p. farár oznamuje spolok striezlivosti a ľudia napomína ku nemu; nechcú ho poslúchať. Keby ale založil spolok Jakub lebo Herško, to by tam ani jeden nechýbal, a keby sa založila židovská strana to by každý o nej vedel. Keď ale chcú krajinskí pánovia, že by ľud do Ameriky neutekal, vtedy nech zakladajú spolky ľudu, a nech nedržia so židmi, nech dajú radšie za menšiu árendu sedliakom jak maju dať židom. *Ludák.*

Frajšták.

Dôstojný Pán Redaktor!

Prosím, ráčte tento môj dopis v našom milom Kreštanovi uverejniť.

Bol s nápisom: «Pri návšteve blahosl. Panny Marie v Topolčanoch» v 12. čísle od Kmotra Zaoska zaslaný dopis. Dopisovateľ tu píše, že frajšťacké kozoceckové víno pil, ktoré že je také, aby ho traja chlapi držali, keď ho pije. To je celkom nepravé a nepekné od Kmotra Zaoska, lebo nad tým si môhol dlhšie rozmýšľať, či to môže o všetkých dorábateľoch vína frajšťackého písať. Lebo u nás žiadne kozoceckové víno sa nedorába; čo snáď volakedy očul vyprávať, to už dnes sa nemôže tvrdiť, lebo my už máme celkom s novými sortami vinice vysadené.

Tak Kmotre Zaosek, keď by ste vy o tom vedel, čo sme my v týchto 10 rokoch na našich viniaciach utrpeli skrzeva všeliaké zkazy, mrazy, ľadovce a iné všelijaké nehody, tak by ste náš burčiak si viac vážil.

Ja som už v tomto roku viac hektolitrov vína poslal do Šarišskej stolice velebným pánom farárom ktorí ho za dobré ba za výborné uznali.

Prosím teda včúť velebných pánov farárov, jestli by znali potrebu a vôľu víno opravdové jak ho Pán Boh požehnal si zaopatriť, ochotne poslúžim šiller aj biele. Pri väčšej objednávke hotový som na žiadosť poslať aj vzorku, to j. košтовku a dľa toho chcem aj svedomite víno poslať, a úfam, že zahanbený nebudem. S úctou sa značím mnohováženej Redakcii ponížený služobník

Michal Csernay, vinohradník.

***

Otvorený list pánu rychtárovi obci Moštenici, Fridr. Očenáš, za jeho šestročné úradovanie.

Očenáš!

ktorý si veslo rychtárskeho úradovania väčšinou potravného spolku podvodným spôsobom ukoristil, tvoje meno bude dobre zaznačené v dejinách tvojho úradovania, ale sme už raz rozprášili to kráľovstvo tvoje, lebo vôľa tvoja bola taká, že si len tú sklenicu za pravdivú uznal, ktorá stála naliatá pred tebou, prázdne ale si dal zhabať to j. sekvestrovať. Chlebič tvoj vezdajší? to je nie ani pre toho žida, ktorého si do našej obce došikoval; a ty krátkozraký človek čo budeš jesť? lebo jeden židák potrebuje viac denne, nežli ty máš mesačne tvojho dôchodku. A odpusť nám naše viny, že sme fa pri voľbe richtárskej nie s jedným hlasom, ale ani s jednou litrou nepoctili, ako aj my tebe odpušťame, že si nám dlžen za tie šichty aj železničnú trovu, a zohni už raz oči a neuvoď nás do pokušenia, beztoho si už pozbavený aj dobrého aj zlého.

Toto som napísal ja, ktorého si pred rokom tak sekíroval, že nie ani s povolením slúžnovského úradu, ale len s povolením vicišpánskeho úradu som si mohol mašťať pre môj dôbitok vystaviť; ty si ale len z pomsti bol mojím protivníkom, síce si sa aj vyslovil, že keby som sa aspoň uponížil! Nuž ty mudre! či ty nevieš, že ako pre človeka, tak aj pre dôbitok je zdravšie keď má prie-

strannú a zdravú maštal? Rychtárom si bol a nevieš, lebo si tmavý ako noc, že dnes štát veľký dozor drží na rožné dôbitky! Ale ja na to nehľadím, lebo každý svedomitý hospodár sa usiluje, aby jeho majetok v tom najlepšom poriadku a v čistote sa udržiaval. Keď by mi to ku príkladu štát zabránil, idem do Ameriky! tam dozaista že by som mal aj majer kde postaviť, len že to neurobím, hoc krvopotne pracujem, ale z mojej vlasti len rýľ a motyka ma vyženie, ale Očenáš Fridko nie.

Že terajšieho p. rychtára Bacúr Andreja tiež len rýľ a motyka zloží z úradu to tiež môžem sa zastaviť.

S Bohom.

Michal Strečok.

***

Grinava.

Vážený Pane!

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prosím úctive o uverejnenie týchto mojich pár riadkov v našom milom časopise Kresťane.

Bola u nás voľba na rychtára v prítomnosti pána slúžneho. V našej obci Grinave, sú dve vierovyznania, katolíci a evanjelici. Jako nám je známo, pri ablegátskych voľbách náš rychtár katolícky tiež bol na liberálnej strane. Katolíci boli všetci na ľudovú stranu, len asi traja sa ulakomili na judášky groš.

Evanjelici boli na liberálnej strane, pretože sa ulakomili, že sa katolícke majetky rozdelia medzi nich. V našej obci podľa starej običaje sa volí každé tri roky rychtár. Pred týmto bol evanjelický rychtár; včul sme si vyvolili katolíckeho p. rychtára, statočného poctivého v osobe a mene Ján Krasznanszky starší. Úfame o ňom, že nebude sa lakomiť na judášky groše. Vinšujem našemu pánu rychtárovi zdravia, šťastia, aby mohol celej obci na dobro slúžiť. Za to všetko môžeme ďakovať niektorým voličom, že vedia, koho si majú voliť a koho nie? Sláva im!

U nás sa ľudia len z vinogradov najviac živia, tiež nás dosiahol trocha trest Boží a síce nie tak mrázom, jako veľmi zo studeným vietrom, ešte za to, čo zostalo Pán Boh zaplať. S Bohom, značím sa z úplnou úctou

Mladík.

Spisy redakcii zaslané.

Noviny Malých, s mnohými obrázkami. Ročník I. č. 5. Dostať v knihtlačiarne Jána Bežu a spol. v Senici. Vychádzajú predbežne v neurčitej dobe. Jedno číslo stojí 4 halieri.

Od kolisky. Listy kmetovi o tom, že deti treba zväčša vychovávať nábožensky. Najlepší dar pre mladostenýchov. Strán 115. Cena viazaného výtisku bola 35 kr., teraz 40 halierov. — Ostatnie po nej uvedené knižky dostať u Fr. Richarda Osvalda na Teplej (Lenge) p. pošta Belabánya (Hontmegye). Kto zná Osvaldove spisy pôvodne a preklady, ten milerád pohľadá tých pár krajiarov, aby si z nich čím viac obstaral mohol. Pre rodiny niet lepšieho čítania, jako tieto knižky.

«**Hospodárske Noviny**», časopis pre všetky odvetvia hospodárstva, domáci priemysel, remeslá a ná-

rodnie hospodárstvo. Vychodia mesačne raz, predplatná cena na rok 2 kor. Ročník II. č. 4. v Turčianskom Sv. Martine.

V dnešných časoch, kde vo všetkom veľké pokroky badáme, aj hospodárstvo prinútené je použiť všetky výhody nového veku, preto, kto chce s lepším prospechom hospodáriť, musí rozmýšľať a kunštovať, a v tom najlepším radcom jeho budú «Hospodárske Noviny».

Čas, neodvyslý týždenník venovaný záujmom slovenského národu v Amerike. Ročník III. č. 6. Vychádza každý útorok. Predplatná cena 1 doll.

Ružencová knižočka. Albána Stolza, myšlienky o žoltári (ruženci). S obrázkami. Strán 76. Cena bola 15 kr., teraz 16 halierov.

Hrsti príkladov. 220 príkladov zo života nábožného, veľmi poučných. Strán 131. Cena sošitého výtisku bola 30 kr., teraz 30 halierov; tvrdo viazanéhd 38 hal.

Na túto knižku zvláštne upozorňujeme. Na dary pre ľud a školákov lepšej nieto.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XII. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Veselá Knižnica. Vydáva Augusti Paulovič. Humoristické prednášky. Dielu II. sošit 1. Str. 24. V Trnave. Tlačou a nákladom Adolfa Horovitz. 1900. Obsah: Jean Chamotte, predtým Jano Chomút. Kuplety od Anselma. Pieseň vandrovného. Joctadama. Chce sa ženit. Kto za mňa zatručli? — Snažne odporúčame.

«Az erdélyi gazdasági egylet könyvkiaó vállalata» vydal tlačou knihtlačiarne Franklin-Társulat v Pešťbudíne nasledujúce slovenské spisy: **Domáca záhrada.** Napísal Gustáv Ritter. S obrázkami. Strán 55. Cena 80 halierov. — **O dojnej krave.** Napísal Géza Hauer. Strán 30. Cena 60 hal. — **O oraní a sejbe.** Napísal Arpád Hensch. Strán 38. Cena 50 hal. — **Pestovanie a zužitkovanie vrby košíkárskej.** Napísal Franc Marc. Str. 30. Cena 50 hal. — **O dochovávaní teliec.** Rozpráva Gazda Rozumec. Sdeľuje Bela Tormay. Str. 31. Cena 50 hal. Vrele odporúčame.

Litanie loreťanské. Výklad litanii. Krásne vystavená knižočka s obrázkom. Strán 52. Cena bola 26 kr., teraz 26 halierov.

Katolícke Hlasy:

Č. V. Či je Martin Luther spoľahlivý sprievodca do neba? Strán 67. Cena bola 12 kr., teraz len 16 hal.

Č. VII. Kto je Ježiš Kristus? Str. 19. Cena 4 hal.

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spevácka knižka. Dľa P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných najlepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v Nádaši, redaktor «Katolíckých Novín». So schválením najdost. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom 20. stoločia svojim nákladom vydáva Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca

Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so spinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. číslo 2. V Turčianskom Sv. Martine.

Mariacella v Stýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Reháč. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novín» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitzu. Cena 20 halierov.

Príateľ Domoviny. Ročník XVI. Svazek 5. a 6. Černoheřci. Historický román. V predplatení 12 svazkov ročne 1 zl. 60. Jednotlivý svazok 16 kr. Tiskom Edv. Beauforta v Praze.

«**Príroda a život**», časopis s obsahom velice poučným a vzdelavateľným vychádza na Král. Vinohradoch, korunná trieda 880. Práve vyšlo 3 a 4 číslo II. ročníka. Ročné predplatné obnáša len 1 zl. Žiadajte číslo zdarma na ukážku.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme et. obecestvo, že temer všetky ceny sú v korunovom mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7.55—8.35 kor., peštianska 7.25—8.10 kor., z Bážky 7.15 kor., banátská 08.05 korun.

Raž: 6.50—6.90 kor.

Jačmeň: na krm 5.90—6.10 korun, do pálenice — kor., na várku — kor.

Ovos: 5.50—5.65 kor.

Kukurica: 5.50—5.70 kor.

Proso: 5.—5.30 kor., všetko po 50 kil.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	27.80	26.60	24.80	23.50	22.90	21.80
		6	7	7½	8	
		20.40	17.80	15.20	12.40	

Otruby po 100 kil.: drobné 9.40 korun, hrubé 9.20 korun.

Strova: *Fazulla* veľká biela a okruhlá po 7.—7.80, brnava 7.75—6.—, pestrá 5.50—6.—, drobná 8.—8.75, cúdená —.—.—.—.—. *Hrach:* 10.—12.—, lúpaný 18.—.—.—.—.—. *Šušovica* horšia —.—.—.—.—, lepšia 10.—19.—. *Mak:* 24.—25.—, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená ďatelina nová 75.—80.—. Lucerna 64.—66.—, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 58.—.—.—.—.—, Slanina $\frac{3}{100}$ —.—.—.—.— 47.—, $\frac{4}{100}$ 18.50.—.—.—.—.—, udená dobrá slanina 54.—55.— po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 16.—18.— po 50 klgr.

Petrolej trojkřížový 77.—, dvojkřížový 43.50 za 100 klgr. netto.

Olej repcový 34.50—35.— za 50 klgr.

Spiritus odaný rafinovaný 114.50—.—.—.—, denaturovaný 37.—39.—.

Remeň: funtovice k. 300—320; terey prima k. 275—290; anglické odpadky k. 250—270; teľaciny k. 230—250; pitlingy —.—.—.—; koňaciny vrázkované k. 250—280; tažené k. 370—400.

Bliskavý remeň k. 288—295; prsné listy k. 380—410; horniacke futrienky: strednie k. 9.60—13.50, väčšie 13.50—14.00 metr. cent.

Odkazy redakcie.

Michal Csernay vo Frajšťaku. Čo švagor Zaosek písal o frajšťackom kiselom víne to nechcelo byť urážanie vás alebo odoberanie živnosti. Je to nevinný žart zo starých čias ešte že frajšťacké víno ľúbime posmešne spomínať.

Lom. Vp. O. Rojko. Aj dopis aj článok obdržali sme. Pán Boh zaplat! Prizvukujeme tu, že čo pre dobro ľudu slovenského urobíť môžeme, od toho neodstúpime, ačkoľvek by prekážky aj na čas nás nemožnými robily.

Dp. Lujz Cvajfuz. Gratulujeme k novej zasielke! Nevinná, nezubatá ironia a istá poetická vena je to, čo Vás za spisovateľa povýšia. Už pri niekoľkých článkoch badali sme, a týmito novými už i docela presvedčení sme, že vo veselo-ironičnej spisbe účinkujete nielen zadarmo, lež aj umelecky. Spisebné diela Vaše tohoto druhu majú cenu vj absolútnu. Ste na tomto poli medzi slovenskými spisovateľmi jediný. A jestli pomocou «Kresťana» by sa rozmohla zaujatost slovenskej spisby: v tom najväčšia časť zásluh Vám prináležať bude. Teraz už môžu pre vaše články «Kresťana» aj inteligenti čítať, lebo takú individualitu veselo-ironičnú nenajú v inorečovej spisbe.

V. B. v S. Vďaka za správu. Jestli bude vsadzať mať miesta, ešte v tomto čísle, ináč až v budúcom.

K. Č. v Žiline. Nevieme, či bude možno uverejniť. Budeme sa usilovať.

R. J. To je na skutku zvláštna choroba. Odpíšeme vám snád; zatiaľ robte toto: keď nieto vetra ráno o 9-tej oblečte na seba košelu namočenú do studenej slanej vody a vyzmikanú; na túto jednu hrubšiu suchú a idte tak oblečený sa prechádzať za 5 štvrti hodiny. Nazpät sa vrátiac, prezlečte sa a ľahnite si na pol hodiny. Tak robte každý 2-hý deň.

Dopisovateľ v Bistrici (Prešporská st.) My by sme boli dopis mileradi uverejnili ale vaše nemecké písmo dá sa nie ľahko čítať; nuž nebolo kedy sa trápiť s prekladom. Keď bude treba, príde v budúcom čísle.

J. J. v A. (Šáriš). Že o ľudovej strane nevie nikto u vás, preto že nieto tam na to súcich vodcov — nuž jako že to môže byť. Či ste tam samí židia či čo? Či tam niet kat. kňazov? Veď hádam lan majú vedomost o požehnaní Pápeža, s ktorým povzbudzoval a prosil svojich, by za práva cirkve bojovať neprestali. Nuž za koho že má pracovať kňaz keď nie za cirkev a za ľud veriaci.

Poriadneho, spoľahlivého učňa hľadá

JÁN VNUK,

kováčsky majster

v Kysuckom Novom Meste (Kiszucz-Ujhely).

OZNAM.

Prepositury novomestkej patriace
 === mlýny ===

a síce v **Pobedíme**, v **Bašovcech** a dva v **Novom Meste n/Váhom** (nitrianská stolica) dajú sa do predaju. Jak by ale mlýny v **Pobedíme** a v **Bašovcech** odpredať sa nemohly, dajú sa len do **árendy**. Ti, ktorí skutočne vôľu majú mlýny odkúpiť, nech sa hlasia u pána

Ludvika Javorka

=== advokáta ===

v **Novom Meste n/Váhom**.

Do pozornosti

pánom roľníkom!

Každoročne objednávate mnoho hospodárskych strojov, a to z väčšej čiastky od firiem, ktoré Slovákom a kresťanom nežičia. Stroje sú obyčajne z ďaleka, drahé a v mnohých pádoch plané.

Kto potrebuje a chce si objednať **dokonalé, solídne a trváce hospodárske stroje**, — lebo príslovie je: čo je **dobré**, je i **lacné**, — nech sa obráti na nižepodpísaného a žiada si cenník jeho hospodárskych strojov. Tento sa mu dopošle zdarma a franko. Veď už i železničný dovoz z Bytče je lacnejší, nežli z Nemecka, z Rakúska alebo z Pešti.

Michael Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
 v Bytči (Nagy-Bittse).

Najväčšia dielňa na kosity!

Najväčšia dielňa na kosity!

Najväčšia dielňa sveta na kosity, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne

=== so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je ===

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosity

Výstraha.

JOZEFA SOHRA v Somogy-Szill-e.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky, 200 korún vyplatí tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie preukázať päť zlých kos.

Kto úplne spoľahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť darmo a vyplatene zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade za svoje dôrobky, a nezodpovedajúce kosity budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trôv, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromažditel'om výhody! — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosity sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
— .95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
 1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.

„**Triumph**“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
 Kladivko a penka 1 kor. 70 hal.

☞ Každý nech si žiada cenník na dopisnici. ☜

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a roz-
vesel'uje, za čo
dobro stojíme,
pri lámke, zá-
duchu, bezsni-
bl'adosti, migréne klopaniu srdca, boľeniu hlavy.
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov,
I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom

vosti, hučaniu
ucha, ischli,
zlom slychu,
nervosite, ne-
chuťi po jedle,
boľeniu zubov,
odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42. M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

*

Telefón 395.

**Mestská lekáreň k
ČIERNEMU ORLOVI**

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boľeniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďačovníctva to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na próbu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekábatelným prostriedkom hojacim, uľavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri pľúcovom hurute, pri zachrípnutí atď. Vela vďačovníctva potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na próbu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčv bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dostal jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známku a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s dobierkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Moje srdco také a tvoje je také?

Druhé vydanie. ✚ Cena 8 halierov.

Toto utešené dielo vydala

„TLAČIAREŇ SV. GERHARDA“.

Vrele ho odporúčame l'udu.

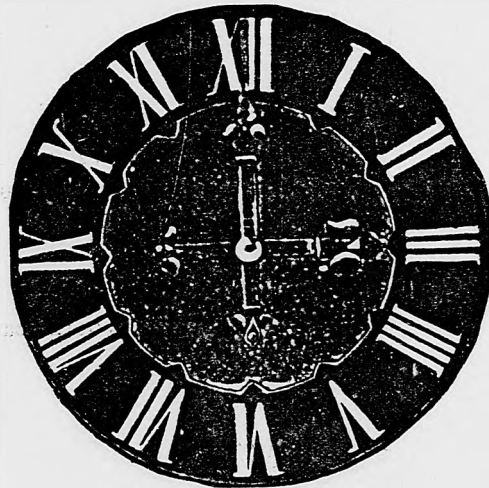
Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila

obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.).

Mám česť v známosť doniesť,

že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stát' a ručiť' môžem. Hodiny tieto vážové aj pod nat'ahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenenou škrýňou chránené. Vnútri nachodi sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo váži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

Kathreiner

je opravdivý len v známych
Kathreiner-balíkoch!

▲ tak nikdy v otvorených alebo v takých
balíkoch, ktoré na prevedenie rátaajú.

✿

Kneippova sladová káva Kathreiner
je ten najchutnejší a jedine zdravý a spolu
lacný dodatok k obyčajnej káve.

—

Kneippova sladová káva Kathreiner
s veľkou radosťou a s náležitou chuťou v sto
a sto tisíc familiach sa denne pije.

—

Kneippova sladová káva Kathreiner
výborne zastupuje obyčajnú kávu, keď ju lekári
zakazujú.

✿